

Konsulta lokale me shoqatat e të burgosurve, të mbajturve në kampe, luftëtarëve dhe viktimave të luftës rreth nismës KOMRA

Novi Travnik, Bosnja dhe Hercegovina

6. qershor 2009.

Konsultat janë organizuar nga Forumi i qytetarëve të Tuzllës, gjatë të cilave për herë të parë janë takuar përfaqësuesit e shoqatave të bashkësive lokale kroate dhe boshnjake të mbajturve nëpër kampe. Morën pjesë 24 përfaqësues të shoqatave të të mbajturve në kampe, familjeve të dëshmorëve, luftëtarëve të rënë, si dhe një shoqatë e viktimave civile të luftës. Udhëheqësit ishin Vehid Šehić (Forum i qytetarëve të Tuzllës), Eugen Jakovčić (Documenta, Kroaci) dhe Bogdan Ivanišević (Qendra ndërkombëtare për drejtësi tranzicionale).

Lajmërimin e ngjarjeve e ka bërë Portali live.ba. Për shumicën e pjesëmarrësve KOMRA është një rast që të kuptohet e vërteta për atë se çka ka ndodhur në vendin e tyre, që për këtë të flasin njerëzit e thjeshtë dhe të ndalohej ndarja e fëmijëve. Krimet nuk duhen harruar, por duhen falur sepse më kanë mësuar si fëmijë që njerëzimi përmirësohet nga aftësia dhe gatishmëria që t'ia falë kundërshtarit të vet apo ndoshta thënë më vrazhdë, armikut të vet. Andaj mendoj që KOMRA na detyron të gjithë neve që në një mënyrë të kuptojmë, të njoftojmë hemi dhe të flasim për të gjithë atë që ka ndodhur nëpër këto rajone.

Deklaratë: Anđelko Kvesić, shoqata kroate e të mbajturve në kampe në kantonin Bosnja e Mesme, Konsultat lokale me shoqatat e të mbajturve në kampe, të burgosurve dhe viktimave të luftës, Novi Travnik, BH, 6. qershor 2009.

Na ndihmoni që të formohemi, në fakt të na futni në ligj si të mbajtur në kampe sepse si bashkësi e të mbajturve në kampe të BH nuk e kemi rregulluar statusin tonë. Andaj na ndihmoni tani për këtë gjë e ne pastaj nuk do të jemi kundër asgjëje, si tani që jemi. Le të formojnë, nisma është e mirë, na duhet. (...) Nuk duhet të harrojmë, le të themi, që tek ne edhe fëmijët janë të ndarë. Nuk duhet vonuar me formimin e këtyre komisioneve sepse kjo duhet bërë sa më shpejtë në mënyrë që të mos ketë ndarje të mëtutjeshme në mes neve dhe në mes fëmijëve, sepse kini kujdes, është tjetër gjë shkollimi tek kroatët, dhe gjë tjetër shkollimi tek boshnjakët, ndërsa tjetër shkollimi tek serbët, madje as nuk kemi ligj për edukim.

Deklaratë: Husein Plivčić, Shoqata e të mbajturve në kampe e komunës Vitez, BH, Konsultat lokale me shoqatat e të mbajturve në kampe, të burgosurve dhe viktimave të luftës, Novi Travnik, BH, 6. qershor 2009.

Ne jemi për themelimin e një Komisioni Rajonal për arsyen se një përbërës nuk dëshiron të bashkëpunojë me përbërësin tjetër, këtu e kemi ne problemin, jo te populli i thjeshtë, por te kryetarët dhe politikanët. (...) Lejoni të mbajturit në kampe, lejoni familjet e luftëtarëve të vrarë, lejoni invalidët të flasin për atë që u dhemb para këtij Komisioni. Le të formohet ky Komision dhe do të zgjidhet problemi, problemi i madh tek ne.

Deklaratë: Mirsad Dizdar, Shoqata e të mbajturve në kampe të Bosnjës dhe Hercegovine, Shoqata e të mbajturve në kampe e Jajces, BH, Konsultat lokale me shoqatat e të mbajturve në kampe, të burgosurve dhe viktimave të luftës, Novi Travnik, BH, 6. qershor 2009.

Torturuesit tanë shëtisin të lirë e madje edhe gjinden nëpër pozita të larta dhe kanë detyra të larta në këtë qeveri e cila nuk bën asgjë të mirë për neve të cilët kemi vuajtur në luftën e mëmëdheut. Shumë është e rëndësishme që të përmendet që gjykatat apo gjyqet nuk bëjnë asgjë në BH kur janë në pyetje viktimat e luftës, e posaçërisht për neve të mbajtur nëpër kampe. Mendoj se themelimi i këtij Komisioni Rajonal do të sjellë vërtetimin e drejtësisë dhe të së vërtetës dhe realizimin e të drejtave të cilat neve të mbajturve nëpër kampe na përkasin sipas konventës së Gjenevës.

Deklaratë: Marko Krajina, Kroaci, Shoqata e të mbajturve në kampe nga Fojnica, BH, Konsultat lokale me shoqatat e të mbajturve në kampe, të burgosurve dhe viktimave të luftës, Novi Travnik, BH, 6. qershor 2009.

Kur është në fjalë kjo nismë me të vërtetë e për- shëndes dhe mendoj që duhet nisur nga pozita e viktimës sepse aparati shtetëror nëse ka mundur ta zgjidhë këtë problem, apo nëse ka dashur, deri tani do ta kishte zgjidhur. Kështu që me të vërtetë është për lëvdatë, vetëm përmes dialogut, por dialogut konstruktiv, do të vijmë një ditë deri te një shoqëri me të vërtetë demokratike dhe themeli kryesor i shoqërisë demokratike është shoqëria civile, dhe kjo është qytetarët e bashkuar në realizimin e qëllimeve të përbashkëta.

Deklaratë: Sandra Velta, Kroaci shoqata e të mbajturve në kampe nga Busovača, BH, Konsultat lokale me shoqatat e të mbajturve në kampe, të burgosurve dhe viktimave të luftës, Novi Travnik, BH, 6. qershor 2009.

Me nënshkrimin tim, dhe të shumë shoqatave, e keni bekimin e 150 njerëzve. Unë jam i 151-ti. Do të thotë që keni 151 zëra me këtë nënshkrimin e deklaratës nga ana ime.

Deklaratë: Petar Madacki, Shoqata e të burgosurve politikë të Kroacisë, Kiseljak, BH, Konsultat lokale me shoqatat e të mbajturve në kampe, të burgosurve dhe viktimave të luftës, Novi Travnik, BH, 6. qershor 2009.

Shoqatat e të mbajturve në kampe duhen së bashku të bëjnë presion ndaj qeverisë që të formohet KOMRA.

Shoqatat me cak të njëjtë, me emërim të njëjtë, i kanë shenjat e tyre të ndryshme dhe zakonisht e kundër- shtojnë njëra tjetrën. (...) Me vetë këtë sjelljen e tyre i ndihmojnë qeverisë qëllimi i së cilës në të vërtetë është që të mos hyjmë në sistem të shtetit. (...) Do të mund të formohej një organizatë kulmore ku do të mund eventualisht të veprojmë së bashku për realizimin e të drejtave tona, të të vërtetave dhe qëllimeve, sepse me të vërtetë e kemi një pengesë në mes nesh.

Deklaratë: Miralem Aletić, Shoqata e të mbajturve në kampe, BH, Konsultat lokale me shoqatat e të mbajturve në kampe, të burgosurve dhe viktimave të luftës, Novi Travnik, BH, 6. qershor 2009.

I mbajturi në kamp është i mbajturi në kamp. Nëse do të hyjmë në ligj, shkojmë së bashku. Problemet janë të njëjta, plagët të njëjta, e kemi të drejtën e lirisë së të folurit, kemi fenë, ndoshta është rrahur e stërrahur siç më kanë rrahur mua. Ku është dallimi? Pse duhet të jemi të ndarë? Politikës dhe partive nacionale iu konvenonte të jetë kështu, i përshtatet Zagrebit, i përshtatet Beogradit. Dhe kush paguan, ne paguajmë.

Deklaratë: Tahir Tahirović, Shoqata e të mbajturve në kamp të komunës Busovača, BH, Konsultat lokale me shoqatat e të mbajturve në kamp, të burgosurve dhe viktimave të luftës, Novi Travnik, BH, 6. qershor 2009.

Këtë politikë ne e kemi legalizuar në zgjedhjet, ne në të gjitha zgjedhje i japim pushtet politikës. Nuk vijnë ata vet, andaj këtu ka rëndësi që ne si qytetarë, si njerëz, si qenie njerëzore të vlerësojmë a kemi kapacitet, a kemi fuqi dhe a kemi mjaft moral brenda vetes që të fillojmë në një mënyrë njerëzore të flasim për krimin ndaj çdokujt, pavarësisht se nga cila anë është kryer dhe nga kush është kryer.

Deklaratë: Fuad Kečo, Shoqata Luftëtarët e demobilizuar, BH, Konsultat lokale me shoqatat e të mbajturve në kamp, të burgosurve dhe viktimave të luftës, Novi Travnik, BH, 6. qershor 2009.

Si ta shtrojmë rrugën për politikanët e sodit të cilët nuk kanë vullnet që të na ndihmojnë, të formojnë një Komision të tillë. Sepse kjo nuk u përshtatet. Andaj, të mos flasim për atë se kush do të financojë, kush do të jetë anëtar, së pari t'i gjejmë rrugët e drejta me anë të cilave do të mund të bëjmë presion mbi përfaqësuesit e pushtetit ligjor dhe të lartë, që të sjellin ligjin që do të krijohet Komisioni.

Deklaratë: Anđelko Kvesić, Kroaci, Shoqata e të mbajturve në kampe në kantonin e Bosnjës së Mesme, Konsultat lokale me shoqatat e të mbajturve në kamp, të burgosurve dhe viktimave të luftës, Novi Travnik, BH, 6. qershor 2009.

Disa pjesëmarrës mendojnë se anëtarët e KOMRA duhet të jenë ekspertë dhe individë të cilët janë në gjendje ta dëgjojnë edhe viktimën edhe keqbërësin, pavarësisht nga përkatësia kombëtare, e disa tjerë janë të sigurt që viktimat duhet të jenë në mesin e anëtarëve.

Në këtë Komision për të cilin po flisni, e dini kush duhet të ulet. Njerëz të cilët nuk kanë qenë të lënduar, njerëz të cilët nuk kanë qenë të burgosur e të ngjuar, njerëz të cilët nuk kanë marrë pjesë në këtë konflikt, kuptoni, sepse këtu gjithkush me gjithkë ka luftuar. (...) Në Komision sipas meje duhet të jenë njerëz të cilët janë do të thosha apatikë ndaj të gjitha konflikteve të mundshme.

Deklaratë: Petar Madacki, Shoqata e të burgosurve kroatë politikë nga Kiseljak, BH, Konsultat lokale me shoqatat e të mbajturve në kamp, të burgosurve dhe viktimave të luftës, Novi Travnik, BH, 6. qershor 2009.

Mendoj se ky Komision rajonal duhet të përbëhet nga njerëz profesionalë të cilët nuk janë të sëmurë kur është në pyetje kombësia. (...) Merrni së pari njerëz ekspertë në Komision, që të kenë nerva së pari të dëgjojnë ata njerëz ndaj të cilëve janë bërë padrejtësitë, që kanë fuqi dhe vullnet të dëgjojnë anën e akuzuar, dhe së pari merrni njerëz të cilët nuk do të shikojnë nga ana tjetër e tavolinës se si quhet njeriu por çka ka përjetuar dhe çka ne duhet bërë në emër të pajtimit.

Deklaratë: Matija Jakšić, Shoqata e të mbajturve në kamp nga lufta atdhetare nga Jajce, BH, Konsultat lokale me shoqatat e të mbajturve në kamp, të burgosurve dhe viktimave të luftës, Novi Travnik, BH, 6. qershor 2009.

Ju përshëndes për formimin e këtij Komisioni, krijimin e këtij Komisioni dhe që drejtësia do t'i sjellë vendimet e saja. Në këtë Komision duhen të jetë dikush nga anëtarët e familjeve të të vrarëve, të dëshmorëve, familje e cila e ka humbur dikë të dashur, të hyn dikush nga viktimat e luftës, pavarësisht nga cila anë, serb, kroat, mysliman, dhe të hyn, të jetë anëtar, nëse ka mundësi, sepse metoda e lëkurës personale është diçka tejet specifike.

Deklaratë: Marjan Krajina, Shoqata e të mbajturve dhe të burgosurve kroatë në kampe nga Fojnica, BH, Konsultat lokale me shoqatat e të mbajturve në kampe, të burgosurve dhe viktimave të luftës, Novi Travnik, BH, 6. qershor 2009.

Shoqatat duhen t'i ndihmojnë punës së Komisionit me të dhënat dhe dokumentet që i posedojnë.

Kur është në fjalë dokumentacioni, kur janë në fjalë shifrat, shkresat dhe disa statistika mendoj se të gjithë kryetarët e shoqatave kanë dokumentacion të caktuar dhe duhet të kenë të tilla që do ta lehtësonin punën e Komisionit.

Deklaratë: Tahir Tahirović, Shoqata e të mbajturve në kamp të komunës së Busovača, BH, Konsultat lokale me shoqatat e të mbajturve në kamp, të burgosurve dhe viktimave të luftës, Novi Travnik, BH, 6. qershor 2009.

Ekziston frika se do të ketë keqpërdorime nëse qeveritë e financojnë punën e KOMRA-s.

Nga cilat mjete do të financohet nëse pushtetet e formojnë Komisionin? Do të thotë se mjetet do të sigurohen nga shteti, atëherë ne si të burgosur nuk do të gjendemi askund. Pastaj do të punësohen gjithfarë anëtarë të familjeve të ministrave, do të punësohen shoferë, e ne ende do të zvarritemi si zvarritemi edhe sot e kësaj dite.

Deklaratë: Redo Isić, Shoqata e të mbajturve në kampe nga komuna e Travnik, BH, Konsultat lokale me shoqatat e të mbajturve në kampe, të burgosurve dhe viktimave të luftës, Novi Travnik, BH, 6. qershor 2009.

Është shprehur dyshimi që Komisioni do të ndihmon në shpagimin e të mbajturve në kampe Kantoni i Bosnjës së mesme është i vetmi kanton me regjim të posaçëm. Duhet të paguani për t'u vlerësuar nga Komisioni dhe në fund, në përfundim të punës së Komisionit, ju merrni përgjigje pozitive ose negative. Paguani 28 KM, por nuk do të merrni përgjigje pozitive sepse ata kërkojnë shënimet e mjekut nga periudha e luftës, do të thotë të viteve '92-93. E kujt i ka rënë në mend që të shkon te mjeku kur ka dalë nga kampi, ju lutem? Dhe kush garanton që ky koalicion, mendoj Komision, do t'u ndihmon njerëzve, t'u ndihmojë të mbajturve në kampe, do të thotë që njerëzit të jenë të shpaguar.

Deklaratë: Redžo Isić, Shoqata e të mbajturve në kampe nga komuna e Travnik, BH, Konsultat lokale me shoqatat e të mbajturve në kampe, të burgosurve dhe viktimave të luftës, Novi Travnik, BH, 6. qershor 2009.

Më e rëndësishmja është të gjenden varret dhe mbetjet mortore të atyre që nuk janë.

Koka e vdekur, mendoj se në tërë këtë tregim, në tërë shoqërinë e BH, së paku në rajonin që unë gjendem e edhe më gjerë, më së paku vlen koka e vdekur. (...) Të drejtat materiale janë të shkelura te të gjithë, por diçka është më e vlefshme, është si tha njëri nga ne, që të dihet se ku është varri, që kjo të zbulohet, ku dhe kush është zhdukur, por është i vdekur. Kjo është gjëja më e rëndësishme, dhe sot në këtë tregim, kërkoj falje nga të mbajturit në kamp, ata e kanë përjetuar goditjen, por goditjen më të madhe e kemi ne viktimat të cilat vetëm na mbetet të mendoj që nuk e kam më djalë.

Deklaratë: Kulaš Haso, Shoqata e familjeve të dëshmorëve dhe luftëtarëve të vdekur të ushtrisë BH, Konsultat lokale me shoqatat e të mbajturve në kampe, të burgosurve dhe viktimave të luftës, Novi Travnik, BH, 6. qershor 2009.

Unë do ta përshëndesja idenë e formimit të Komisionit për shkak arsyes që të gjenden të zhdukurit dhe të shpërblehen viktimat e këto janë familjet e të vdekurve dhe të zhdukurve.

Deklaratë: Zilha Imamović, Organizata e familjeve të dëshmorëve dhe luftëtarëve të vrarë Kiseljak, BH, Konsultat lokale me shoqatat e të mbajturve në kampe, të burgosurve dhe viktimave të luftës, Novi Travnik, BH, 6. qershor 2009.